

Programul „Fulbright” — Fundație culturală americană — a acordat regizorului Alexa Visarion o bursă pe durata unui an în cadrul căreia regizorul român de teatru și film a avut — și va avea — prilejul să monteze spectacole pe diferite scene din Statele Unite ale Americii.

Primul contact cu teatrul american i-a fost prilejul lui Alexa Visarion de montarea spectacolului **Richard al III-lea** de Shakespeare pe scena Teatrului Universității din Wisconsin — Milwaukee.

Interpreți i-au fost actori profesioniști, absolvenți ai facultăților din Boston, New York, Chicago, San Francisco și Denver, care veniseră aici, la Wisconsin-Milwaukee, pentru a-și susține „master”-ul — examen de consacrare profesională imediat superior titlului de licențiat.

În continuarea activității sale în S.U.A., Alexa Visarion urmează să pună în scenă **Unchiul Vană** de A. P. Cehov la „Repertory Center” din Dallas și **Un tramvai numit dorință** de Tennessee Williams la „Actors Theater” din Louisville.

Spicuim, din bogatul material documentar pe care-l avem la dispoziție, într-o selecție care ne aparține, opinii ale oamenilor de teatru americani despre această colaborare.

V. M.

ROBERT W. CORRIGAN (decanul Facultății de arte a Universității din Wisconsin-Milwaukee)

„Spectacolul a avut un ecou puternic, majoritatea celor care l-au văzut fiind de părere că este una din cele mai impresionante montări ale unei piese shakespeariene. Și mai semnificativă a fost opinia larg răspândită că prin spectacolul său Visarion nu a oferit numai o perspectivă nouă asupra piesei, ci totodată a găsit modalități noi, surprinzătoare, întotdeauna interesante, pentru a ne face să receptăm cu o acuitate sporită natura istoriei și a schimbărilor... așa cum sînt ele resimțite în lumea din afara teatrului...”

„...Tonalitatea dominantă a spectacolului a fost însă una de ultragiere, ceea ce și explică faptul că toate reprezentațiile au fost jucate cu maximă intensitate. Toate personajele sînt tot mereu ultragiate. Aproape toate: excepția semnificativă o constituie Gloucester/Richard (cel puțin pînă începe prăbușirea lui). Atîta vreme cît e stăpîn pe situație, el este cel care penerează ultragiul. Se pricepe să-și moduleze inflexiunile vocii: dulceată lin-

gușitoare imbinată cu senzualitate puternică atunci cînd o seduce pe *Lady Ann*, indignare prefăcută atunci cînd i se înfățișează lui Edward la curte, cinism zimbitor cînd îl trimite pe propriul său frate, Clarence, la pieire în turn, vioioșie răutăcioasă atunci cînd pune la cale asasinarea micuților prinți. Personajul lui Richard joacă multe tonuri, toți ceilalți merg pe unul singur. Dar în final, ultragiile acumulate — inclusiv al său propriu — se întorc împotriva lui Richard și pe măsură ce piesa se apropie de sfîrșit noi, spectatorii, sîntem obligați să facem față unui ultim ultragiu — și anume teama ce pune stăpînire pe noi în prezența unei viziuni atît de directe despre lipsa de sens a vieții în acest cadru istoric...”

„...Preluînd cuvintele lui Hamlet, orice reprezentație teatrală s-ar cuveni „să tulbure vederea și auzul oricui”. Or, tocmai aceasta este impresia pe care spectacolul realizat de Alexa Visarion cu „Richard al III-lea” le-a făcut-o spectatorilor americani care au avut privilegiul de a asista la acest mare eveniment teatral. Și datorită lui fiecare dintre noi a devenit mai „talentat”...”

Imagini din spectacolul „Richard III” de Shakespeare, regia Alexa Visarion

ROBERT FALLS (director artistic la Wisdombridge Theater)

Dragă domnule decan,

Asociatul meu și cu mine am avut duminică privilegiul de a beneficia de generoasa dv. invitație la spectacolul lui Alexa Visarion cu Richard al III-lea.

Ce spectacol tulburător!

Am avut prilejul să văd cel puțin zece montări ale acestui text dificil și care pune probleme, însă duminică am avut sentimentul că văd efectiv piesa pentru prima oară. Capacitatea lui Visarion de a o situa în mod ferm în centrul istoriei și politicii moderne a fost remarcabilă. Lucrarea lui Kott Shakespeare, contemporanul nostru și-a aflat aici pentru prima oară o concretizare deplină...

...Jocul actorilor mi s-a păruț admirabil, închegat, viu și în perfectă concordanță cu strălucita viziune a lui Alexa Visarion asupra lui Richard al III-lea ca incendiu al istoriei.

CAROL SKLENICKA (profesor la Institutul de arte și design din Milwaukee)

...În ce mă privește, am văzut multe spectacole cu piese de Shakespeare, de la Stratford, Anglia, pină la Santa Maria, California. Richard al III-lea al duminică a fost indiscutabil cel mai bun din cele văzute de mine și întreaga concepție despre piesă a fost neobișnuit de inteligentă și plină de fantezie. Rar mi-a fost dat să văd dragostea pentru limba lui Shakespeare asociată într-un mod atât de strălucit cu o stare de agresivitate interpretativă.

Mulțumesc pentru această experiență memorabilă. Îți doresc numai bine în munca duminică viitoare...

R. H. GRAHAM (scenograf, colaboratorul lui Alexa Visarion)

...Alexa și cu mine am început lucrul în decembrie 1983. Prima noastră întâlnire a avut loc în cadrul unei reuniuni, când Alexa a făcut cunoștință cu toți membrii secției de spectacole a Universității. Reuniunea a avut loc din inițiativa decanului, Robert Corrigan.

Cu acel prilej, Alexa ne-a vorbit și în special mi-a vorbit mie despre cerințele scenice ale montării. În linii generale a sugerat ideea unei platforme în partea dinapoi a scenei, cu trei rampe care să lege această platformă de podeaua scenei. O rampă centrală urma să reprezinte „drumul regilor“, rampa din dreapta scenei urma să fie utilizată pentru forțele lui Richmond, iar cea din stînga scenei pentru cele ale lui Richard. A fost de asemenea discutată ideea potrivit căreia coroana era „totul și totuși nimic“. Tot atunci am dezbătut dacă ar fi posibil să suspendăm coroana la o înălțime care să depășească la limită posibilitatea unui om de a reuși să o atingă dintr-un salt...

...A fost una din perioadele care mi-au adus cele mai multe satisfacții în cursul carierei mele. În parte, este vorba de satisfacția de a fi produs un lucru de care cineva de nivelul lui Alexa s-a declarat mulțumit. Apoi este vorba de satisfacția de a fi lucrat cu cineva care este convins că ceea ce face el este ARTĂ și că înseamnă ceva în lumea teatrului. Dar cea mai mare satisfacție s-a datorat faptului că în cursul muncii m-am împărtășit și eu din energia acestui om care atît în calitate de regizor, cît și în aceea de ființă umană, SIMTE și TRĂIEȘTE.

STEPHEN PELINSKI (interpretul lui Richard III)

...Este un regizor pentru actori. M-a călduzit, m-a îndreptat spre zone pe care pînă atunci nu le explorasem și m-a în-

curajat să mă avînt în ele. Încordare-destindere în toată munca noastră, în noi înșine, în Alexa. Pentru noi a fost un exemplu și — lucru rar — o inspirație...

...Fără ca eu să fiu pe deplin conștient de acest lucru la momentul respectiv, Alexa m-a îndemnat să-mi deschid inima și întreaga ființă în procesul de creare a lui Richard al III-lea. Acum, când mă pregătesc pentru ultima reprezentare, îmi dau seama ce deschidere mare s-a produs în mine. Acum pot să cuprind o lume întreagă și gust din plin bucuria de a mă dărui. Mai persistă încă teama de a mă arăta vulnerabil, însă privilegiul unei comunicări și unei apropieri atît de strînse ca cele pe care le-am cunoscut cu Alexa este o cinste prea mare pentru a o refuza.

LAURIE BIRMINGHAM (Ducesa de York)

...Alexa are un stil care este numai al lui. Mi-ar place să-i văd filmele pentru că am senzația că s-ar putea să fie latura lui forte. Filmul îți permite să surprinzi în chip realist fiecare detaliu de viață. Convențiile scenei îți impun unele sacrificii, de aceea actorul trebuie să folosească imaginația pentru a obține un rezultat care nu poate fi arătat ca atare. Asta îți pretinde să te dăruiești total, să-ți cheltuiești în întregime forțele, lucru de obicei foarte anevoios și actorii americani nu au în general această capacitate...

ALISON STAIR HEET (Lady Ann)

...Alexa a făcut asupra mea o impresie atît de puternică, încît de-aici înainte are să-mi fie cu neputință să lucrez ceva fără să pun în munca mea o parte din el. Este purtătorul unei inzeestrări extraordinare și nu găsesc cuvinte pentru a-mi exprima pe deplin recunoștința și întreaga afecțiune pe care le resimt pentru Alexa...